

Regeringskansliet

Remiss

2022-01-13
S2022/00193

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Ett utökat arbetsskadeskydd vid smitta av samhällsfarlig sjukdom

Innehåll

1	Stärkt försäkringsskydd vid arbetsskada som beror på samhällsfarlig sjukdom	3
2	Författningsförslag.....	5
3	Överväganden och förslag.....	9
4	Konsekvenser.....	15

1 Stärkt försäkringsskydd vid arbetsskada som beror på samhällsfarlig sjukdom

Denna promemoria har tagits fram av en arbetsgrupp i Socialdepartementet. I promemorian lämnas förslag till ändringar i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och personskadeskydd. Ändringarna syftar till att stärka försäkringsskyddet för den som i sitt arbete smittas av en sjukdom som är klassad som samhällsfarlig enligt smittskyddslagen. Den 25 april 2020 trädde en ändring i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och personskadeskydd i kraft med innebörd att den som smittats med covid-19 i vissa fall omfattas av arbetsskadeförsäkringen enligt socialförsäkringsbalken. Det gäller den som har smittats vid arbete i en sjukvårdsinrättning eller i annat arbete där hon eller han har behandlat, vårdat eller tagit hand om personer, djur eller material som är smittförande. Mot bakgrund av att covid-19 är allmänt spridd i samhället och påverkar fler yrkesgrupper gav regeringen i mars 2021 i uppdrag åt Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) att analysera om covid-19 bör anses som arbetsskada i fler situationer än i dag. Situationen för yrkesgrupper som arbetar i miljöer där många människor befinner sig och där risken för smitta därför kan vara högre skulle särskilt belysas. I uppdraget ingick att överväga och, om det bedöms lämpligt, föreslå åtgärder samt redovisa konsekvenserna av dessa. I april 2021 lämnade ISF sitt svar till regeringen med förslag att utöka försäkringsskyddet för den som i sitt arbete smittas av en sjukdom som är klassad som samhällsfarlig enligt smittskyddslagen. I denna promemoria lämnas förslag till förordningsändringar som överensstämmer med det som föreslagits av ISF.

2 Författningsförslag

Förordning om ändring i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 5 § och bilagan till förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Som arbetsskada enligt 39 kap. 6 § socialförsäkringsbalken anses

1. sjukdom som har framkallats genom smitta och som har ådragits i sysselsättning vid laboratorium där arbete med smittämnet bedrivs,

2. smittsam sjukdom som anges i bilagan till denna förordning samt resistent stafylokockinfektioner, erysipeloid, kokoppor, lepra, mul- och klövsjuka, papegojsjuka och andra ornithoser, primär icke varig hjärn- och hjärnhinneinflammation, rots, trichofyti, tularemi, undulantfeber samt Weils sjukdom och andra leptospiroser, om sjukdomen har ådragits

– i arbete vid sjukvårdsinrättning,

– i annat arbete vid behandling, vård eller omhändertagande av smittförande person eller vid omhänderhavande eller hantering av smittförande djur eller material.

– i annat arbete vid behandling, vård eller omhändertagande av smittförande person eller vid omhänderhavande eller hantering av smittförande djur eller material, *och*

---

¹ Senaste lydelse 2010:1655.

*3. sjukdom som är klassificerad
som en samhällsfarlig sjukdom
enligt smittskyddslagen
(2004:168) och sjukdomen har
ådragits i arbetet.*

-
1. Denna förordning träder i kraft den 31 mars 2022.
  2. Bestämmelsen i den nya lydelsen tillämpas även på skada som har inträffat före ikraftträdandet.

Förteckning över smittsamma sjukdomar som avses i 5 § 2 i förordningen

- difteri
- fläckfeber
- gula febern
- hepatit A
- hepatit B
- hepatit C
- hepatit D
- hepatit E
- hepatit non A non B non C non D non E
- meningokockinfektion
- polio
- tuberkulos
- virala hemorragiska febrar exkl. nefropathia epidemica
- återfallsfeber
- kolera
- mjältbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- tyfoidfeber

---

² Senaste lydelse 2020:245. Ändringen innebär att ”covid-19” och ”svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)” tas bort ur bilagan.

3 Överväganden och förslag

Förslag: En sjukdom som har ådragits i arbetet och som är klassificerad som en samhällsfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen ska anses utgöra en arbetsskada enligt socialförsäkringsbalken. Ändringen ska träda i kraft den 31 mars 2022 men tillämpas även på skada som har inträffat före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget

Arbetsskadeskyddet vid smittsamma sjukdomar är begränsat. I förarbetena till den nu upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring uttalades att det var nödvändigt med särskilda regler för sjukdomar som har framkallats genom smitta. Lagstiftaren framhöll att det skulle vara orealistiskt att låta arbetsskadeförsäkringen omfatta även förkylningssjukdomar och andra likartade infektionssjukdomar – det dagliga livets sjukdomar – som drabbar den sjuke oberoende av om han eller hon förvärvsarbetar eller inte (prop. 1975/76:197 s. 71 och 91). Begränsningarna finns kvar i dagens arbetsskadeförsäkring. I 39 kap. 6 § socialförsäkringsbalken anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning en skada, som inte beror på ett olycksfall men som har framkallats av smitta, ska anses som arbetsskada. I förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd, förkortad FASP, anges vilka smittsamma sjukdomar som omfattas av arbetsskadeförsäkringen och i vilka situationer skyddet gäller. Sedan den 25 april 2020 finns covid-19 med bland de uppräknade sjukdomarna. Skyddet gäller i arbete vid vissa arbetsplatser (laboratorier där arbete med smittämnet bedrivs och vid sjukvårdsinrättningar) eller med vissa arbetsuppgifter (behandling,

vård eller omhändertagande av smittförande personer eller med omhändertagande eller hantering av smittförande djur eller material).

Arbetskadeförsäkringens syfte uppnås inte i fråga om covid-19

Ett syfte med att ha ett särskilt skydd för den som drabbas av en arbetsskada är att arbetstagaren har begränsad möjlighet att styra över riskerna i arbetet och att arbete generellt har ansetts öka risken för att skadas. Vid smitta har försäkringsskyddet begränsats till sådana arbetsplatser och arbetsuppgifter som typiskt sett innebär högre risk för att utsättas för sådan smitta som riskerar att leda till mer långvariga skador.

Coronapandemin har satt ljuset på att spridningen av en samhällsfarlig sjukdom kan medföra att arbete på de flesta arbetsplatser och med de flesta arbetsuppgifter innebär en risk för smitta med långvarig skada och inkomstförlust som följd. Mot bakgrund av detta gav regeringen i mars 2021 Inspektionen för socialförsäkringen, förkortad ISF, i uppdrag att analysera om covid-19 bör anses som arbetsskada i fler situationer än i dag (S2021/02649). I skrivelsen Arbetskadeförsäkringen och covid-19 konstaterar ISF att begränsningen i FASP för vilka smittrisker i arbetet som omfattas har inneburit att arbetskadeförsäkringen inte har uppfyllt sina syften när det gäller covid-19. Som exempel nämns att en chaufför, som utsatts för droppsmitta från passagerare och åsamtats en långdragen inkomstförlust på grund av s.k. postcovid, inte med nuvarande regelverk kan beviljas ersättning från arbetskadeförsäkringen. ISF:s utredning visar att även andra yrkesgrupper än chaufförer har löpt ökad risk att drabbas av allvarlig covid-19 under pandemin. Myndigheten hänvisar till en studie som genomförts vid Centrum för arbets- och miljömedicin i region Stockholm (Risk att sjukhusvårdas för covid-19 i olika yrken, Rapport 2021:03). Enligt studien finns det inte oväntat en riskökning i vårdsektorn med en fördubblad risk för läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter och naprapater. Studien ser även en fördubblad risk bland andra yrkesgrupper som arbetar nära människor, t.ex. trafiklärare, behandlingsassistenter, pastorer, idrottsutövare och fritidsledare. En riskökning ses också

bland städledare, fastighetsskötare, fordonsmekaniker och reparatörer. I flera av dessa yrkeskategorier ingår det inte i arbetsuppgifterna att vare sig omhänderta, vårda eller behandla personer varför eventuell smitta i arbetet inte skulle omfattas av arbetsskadeförsäkringen.

ISF har även funnit att begränsningarna i FASP har inneburit att arbetsskadeförsäkringen inte har bidragit till att belysa risker i arbetsmiljön på det sätt som varit avsikten med det generella arbetsskadebegreppet. Många fall av skada på grund av covid-19 som sannolikt har haft ett tillräckligt samband med smittrisker i arbetet kan inte godkännas som arbetsskada med nuvarande regelverk. De fall av covid-19 som har godkänts som arbetsskada speglar därför inte riskerna i arbetsmiljön på ett fullständigt sätt enligt ISF.

Arbetsskadeskyddet vid allmän spridning av en samhällsfarlig sjukdom

För att en sjukdom ska klassificeras som samhällsfarlig ska den vara allmänfarlig och kunna innebära en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner (3 § smittskyddslagen [2004:168]). Genom klassificeringen blir det möjligt att införa extraordinära smittskyddsåtgärder till skydd mot spridning av en samhällsfarlig sjukdom till bl.a. arbetsplatser. Åtgärder kan t.ex. vara hälsokontroller och karantän. Folkhälsomyndigheten har under pandemin kommit ut med föreskrifter och allmänna råd som rör allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 (Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd HSLF-FS 2020:12 om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.). Av dessa kan slutsatsen dras att risken att smittas av covid-19 i arbetslivet inte är begränsad till de situationer som omfattas av arbetsskadeförsäkringen enligt FASP. Folkhälsomyndigheten rekommenderar åtgärder för minskad smittspridning vid samtliga arbetsplatser utan begränsning till vissa arbetsuppgifter eller yrkesgrupper.

I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns regler om skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Arbetsgivare har ett ansvar för att anpassa arbetsmiljön för att förhindra smitta i de fall en samhällsfarlig sjukdom, trots extraordinära åtgärder, sprids så att det riskerar att drabba arbetsplatser.

Arbetskadeförsäkringen är ett sätt för samhället att ta ansvar för de konsekvenser av smittrisker och andra risker i arbetsmiljön som kan drabba enskilda. Coronapandemin har belyst hur en samhällsfarlig sjukdom kan spridas till så gott som alla slags arbetsplatser, oavsett smittskyddsåtgärder. Under sådana omständigheter är det inte längre möjligt att särskilja arbetsplatser och arbetsuppgifter som innebär respektive inte innebär risk för smitta. Med en utökning av det generella arbetsskadebegreppet till sjukdomar som klassificerats som samhällsfarliga enligt smittskyddslagen uppnås ett likvärdigt skydd för arbetstagare som drabbas. Skyddet blir också mer förutsebart och hållbart över tid, i händelse av framtida pandemier.

ISF har i sitt genomförande av regeringsuppdraget samrått med Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket. Folkhälsomyndigheten ser förslaget att avskaffa undantaget för smitta för samhällsfarliga sjukdomar som en lämplig juridisk lösning till förändring av regelverket för arbetskadeförsäkringen vid covid-19. Arbetsmiljöverket har inte tagit ställning till den juridiska lösningen men konstaterar, enligt skrivelsen från ISF, att utvidgningen av arbetsskadeskyddet till samhällsfarliga sjukdomar exkluderar smittsamma sjukdomar som inte är klassade som samhällsfarliga, men som kan vara tydligt arbetsrelaterade.

Bedömningen som görs i denna promemoria innebär att den som i sitt arbete smittas av covid-19 eller någon annan av de sjukdomar som har klassificerats som samhällsfarliga enligt smittskyddslagen bör omfattas av arbetskadeförsäkringen, oavsett vilka arbetsuppgifter som utförts och vid vilken arbetsplats. Ändringen bör träda i kraft så snart som det är lämpligt, vilket bedöms vara den 31 mars 2022, men ändringen bör tillämpas även på skador som har inträffat före ikraftträdandet. Den som har fått avslag enligt nuvarande regelverk kan således ansöka på nytt. Idag är ebola, SARS, smittkoppor och covid-19 klassificerade som samhällsfarliga sjukdomar enligt smittskyddslagen. Enligt Folkhälsomyndigheten är det i dagsläget dock endast covid-19 som finns i Sverige av de fyra sjukdomarna. Genom ändringen kan de samhällsfarliga sjukdomarna SARS och Covid-19 tas bort ur bilagan till FASP. Om covid-19 eller någon av de andra sjukdomarna inte längre skulle klassificeras som samhällsfarlig, skulle de inte omfattas av det generella arbetsskadebegreppet. Då får ny ställning tas till om sjukdomen ska listas i

Ds

bilagan till FASP för att den ska kunna prövas som arbetsskada under samma förutsättningar som gäller i dag.

4 Konsekvenser

Konsekvenser för individen

Förslaget innebär att den som i arbete smittas av covid-19 eller andra sjukdomar som har klassificerats som samhällsfarliga enligt smittskyddslagen omfattas av arbetsskadeförsäkringen, oavsett yrke, arbetsplats och arbetsuppgifter. Ett generellt arbetsskadebegrepp vid smitta med samhällsfarliga sjukdomar skapar en mer förutsebar, likvärdig och begriplig försäkring.

Konsekvenser för hälso- och sjukvården

Vid ansökan om ersättning från arbetsskadeförsäkringen behöver den sökande ett läkarintyg. Behovet av intyg från hälso- och sjukvården bedöms öka något då gruppen som omfattas av försäkringen utökas.

Konsekvenser för Försäkringskassan

Administrationn av arbetsskadeförsäkringen bedöms öka något till följd av ökat inflöde av ärenden om covid-19. Förslaget medför införandekostnader för att ta fram styrande dokument och utbildning. Försäkringskassan tillförs därför 2 500 000 kronor för 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget öka med 2 500 000 kronor för detta ändamål.

Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Ansökan om livränta till efterlevande och ansökan om begravningshjälp ska göras till Pensionsmyndigheten. Inflödet av ärenden och därmed administrationen bedöms öka marginellt med förslaget i promemorian. Kostnaderna bedöms rymmas inom ram.

Konsekvenser för andra aktörer

Ersättning enligt arbetsskadeförsäkringen kompletteras för de flesta arbetstagare med någon form av försäkring i kollektivavtal. Dessa administreras av AFA Försäkring. Förslaget bedöms öka administrationen till följd av ökat inflöde av ärenden om covid-19.

Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget innebär att arbetsskadeskyddet när det gäller smittsamma samhällsfarliga sjukdomar omfattar alla oavsett yrke, arbetsplats och arbetsuppgifter. Förutsättningarna för en jämn könsfördelning i användningen av försäkringen förbättras således, förslaget bedöms därmed kunna bidra till ökad jämställdhet.

Konsekvenser för statens utgifter

Antalet nybeviljanden bedöms öka med omkring 40 personer på årsbasis till följd av förslaget. Anslagets utgifter bedöms öka med cirka 10 miljoner kronor år 2022. För år 2023 och 2024 bedöms anslaget öka med 15 respektive 24 miljoner kronor.